

Viestintävirasto

Markkinakatsaus 4/2011

Viestintäpalvelujen muutos - Siirtyvätkö kaikki kuluttajat internetiin?

© Viestintävirasto 2011
Tiedustelut: markkinaselvitykset@ficora.fi
Tietoja lainatessa lähteenä on mainittava Viestintävirasto.

Sisällysluettelo

Johdanto	4
Liittymät ja laitteet	5
Internetliittymät.....	5
Laitteet.....	8
Viestintäpalvelujen käyttö murroksessa	9
Audiovisuaaliset sisällöt	11
Uusien katselutapojen yleistymisen esteet.....	12
Nettisisällöstä maksaminen	13
Uutisten seuraaminen	13
Yhteydenpitotapojen merkitys.....	16
Yhteydenpitotavat internetissä	17

Johdanto

Viestintäpalvelujen käytössä eletään tällä hetkellä murroksen aikaa. Moninaisia palveluita on ollut saatavilla internetin kautta jo jonkin aikaa ja palvelujen kirjo ja käyttö vain kasvavat. Toisaalta yleisellä tasolla tarkasteltuna internetin palvelut ovat monilta osin lähinnä täydentäneet perinteisiä kanavia kuten televisiota. Murroksen airuena ovat kuitenkin nuoret, joista monet katsovat TV-ohjelmia tai lukevat uutisia vain internetistä. Valtaväestölle perinteiset viestintäkanavat ovat toki vielä tärkeämpiä kuin internet. Keskeinen kysymys onkin, ottavatko vanhemmat ikäryhmät nuorista mallia ja siirtyvät jatkossa internetiin kuluttamaan viestintäpalveluja. Vai ottavatko nykynuoret mallia vanhemmistaan, kun nuorille alkaa kertyä ikää?

Internetin tyypillisintä käyttöä voidaan katsoa olevan tiedon hakeminen ja sähköinen asiointi, joita hyödyntävät käytännössä kaikki internetin käyttäjät. Tämän tyyppisten palvelujen käytöllä ei ole suoraa tai yksiselitteistä vaikutusta muiden viestintävälineiden kuten joukkoviestinten tai puhelimen käyttöön. Sen sijaan internetliittymän käyttäminen audiovisuaalisen sisällön katseluun tai uutisten lukemiseen näyttäisi korvaavan joiltain osin perinteisempiä viestintäkanavia. Viestintäpalveluja korvaavassa internetin käytössä voidaan havaita varsin jyrkkä

jako ikäryhmien välillä. Nuoret käyttävät internetiä vanhempia selvästi enemmän yhteydenpitoon, AV-palveluihin ja uutisten seuraamiseen. Kasvava mobiilipalvelujen kulutus vain kärjistää ikäryhmien välisiä eroja, sillä internetin matkapuhelinkäytössä voidaan havaita vieläkin jyrkempi jako nuorten ja vanhempien käyttäjien välillä.

Tässä katsauksessa tarkastellaan sähköisten viestintämarkkinoiden nykytilannetta ja murrosta eri viestintäyhteyksien ja eri ikäryhmien kautta. Toisen mielenkiintoisen näkökulman aiheeseen muodostavat erot eri alueiden välillä. Esimerkiksi laajakaistaliittymien käyttöön ja levinneisyyteen niin maaseudulla kuin taajamissakin perehdytään tarkemmin vuoden 2012 alussa julkaistavassa analyysissä.

Katsauksen tiedot perustuvat kahteen Viestintäviraston teettämään tutkimukseen ellei toisin ole asiayhteydessä mainittu. TNS Gallup Oy toteutti Viestintäpalvelujen kuluttajatutkimus 2011:n, jossa haastateltiin puhelimitse 3000 kuluttajaa Manner-Suomessa marraskuussa 2011. IROResearch Oy toteutti Audiovisuaalisten sisältöpalvelujen kuluttajatutkimus 2011:n, jossa internetpaneelin kautta vastasi reilut 4000 15 - 65 -vuotiasta kuluttajaa syksyllä 2011.

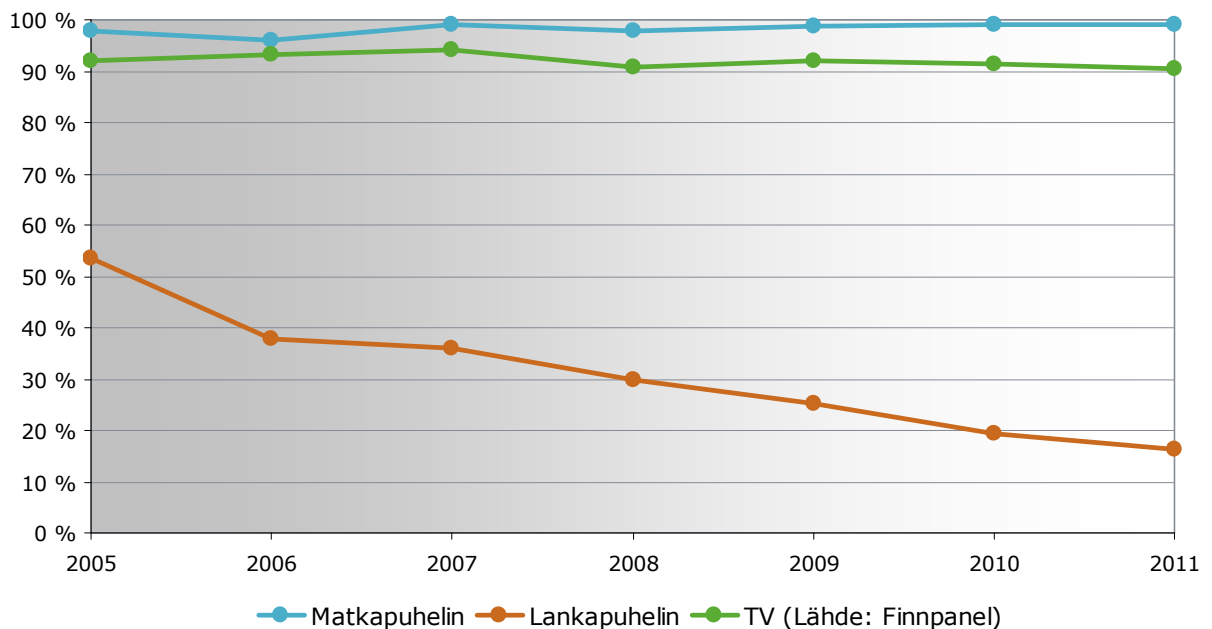
Liittymät ja laitteet

Perinteisten viestintäpalveluja kuten televisio- ja puhepalveluita on käytetty jo pitkään valtaosassa suomalaisista kotitalouksista. Lähes kaikilla suomalaisilla on matkapuhelinliittymä. Näin puhelinpalvelut ovat saatavilla pääosin matkaviestinverkon kautta ja lankapuhelin onkin enää 16 prosentilla suomalaistalouksista.

Suomessa oli alkuvuonna 2011 yhteensä 2 264 000 kotitaloutta, joissa on mahdollisuus katsella televisiota. TV-talouksien määrä vähenee hitaasti, mutta niiden osuus on yhä hieman yli 90 prosenttia kaikista Suomen kotitalouksista. Pääosin televisiota on katseltu antenni- ja kaapelitelesioverkkojen kautta. (Finnpanel, TV-taloudet Suomessa 1/2011) Osassa kotitalo-

uksia televisiota on katseltu myös satelliittiverkosta, joka on ollut lähinnä täydentävä katselukanava.

Edellä mainittujen viestintäkanavien ohessa internetyhteyden kautta tarjottavat palvelut ovat yleistyneet voimakkaasti viime vuosien aikana. Perinteisten television katselutapojen rinnalle ovat tulleet internetyhteyden kautta katsottavat sisällöt, niin televisiolähetysten kuin lyhyempien videoleikkeidenkin muodossa. Vastaavasti perinteisiä puhelinpalveluita korvaavat ja täydentävät kasvavassa määrin monenlaiset internetin yhteydenpitomuodot nettipuheluista foorumikirjoituksiin.

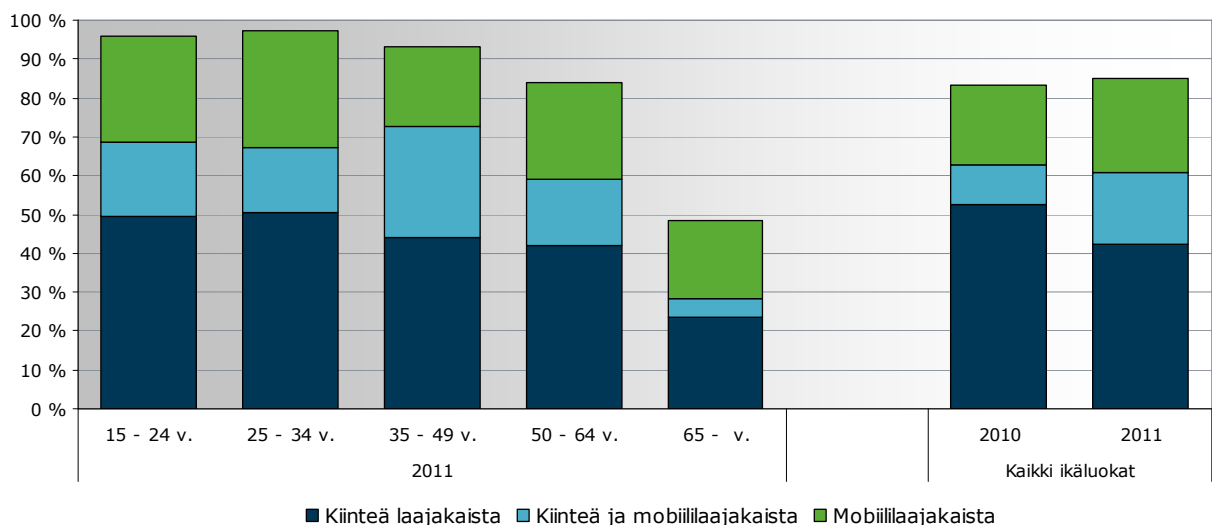

Kuvio 1. Puhelin- ja TV-liittymien levinneisyys.

Internetliittymät

Kotitalouksista 88 prosentilla on internetliittymä. Alle 50-vuotiailla internetyhteys on yli 95 prosentilla kotitalouksista. Tämän ikävuoden jälkeen internetyhteyden levinneisyys laskee tasaisesti, ja yli 65-vuotiailla internetyhteys on vain vähän yli puolella. Vuotta aiemmasta tilanteesta internetin levinneisyys ei ole kasvanut kuin noin parilla prosenttiyksiköllä. Sen sijaan mobiililaajakaistan levinneisyys on noussut vuoden aikana 12 prosenttia, ja mobiililaajakaista on nyt 43 prosentilla kotitalouksista.

Suurin osa viime vuonna ostetuista mobiililaajakaistaliittymistä on hankittu kiinteän liittymän rinnalle. Vuonna 2011 internetkotitalouksista 21 prosentilla oli sekä mobiililaajakaista että kiinteä laajakaista, kun vuotta aiemmin vastaava osuus oli vain 12 prosenttia. Talouksista 28 prosentilla on internetyhteytenä pelkästään mobiililaajakaista. Vuonna 2011 kotitalouksien yhteyksistä 48 prosenttia oli pelkästään kiinteitä liittymiä, kun edeltävänä vuonna vastaava lukema oli 61 prosenttia.

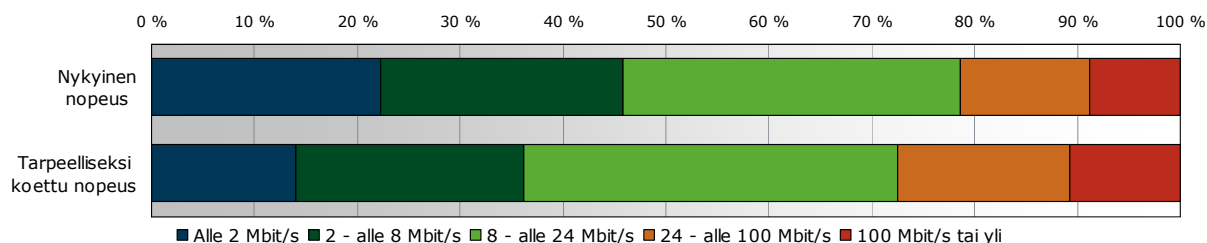

Kuvio 2. Kiinteiden ja mobiililaajakaistayhteyksien levinneisyys.

Niistä suomalaisista, joilla on internetliittymä reilut 70 prosenttia osaa kertoa liittymänsä tiedonsiirtonopeuden. Näistä käyttäjistä hieman yli puolella on 8 Mbit/s tai nopeampi internetyhteys. Tällaisten nopeiden, esimerkiksi teräväpiirtokuvan katselun mahdollistavien liittymien osuus on kasvanut noin 10 prosenttiyksikköä vuodesta 2010. Hitaampien yhteyksien käyttäjistä 22 prosenttia koki tarvitsevansa vähintään 8 Mbit/s -liittymän. Suurimmaksi tarve nopeammalle liittymälle koettiin yhden megan kotitalouksien keskuudessa, joista peräti 44 prosent-

tia tarvitsisi lisää nopeutta liittymäänsä. Tosin kolmasosalle näistä kotitalouksista tiedonsiirtonopeudeksi riittäisi myös alle 8 Mbit/s.

Nopeudeltaan vähintään 100 Mbit/s -yhteyksiä oli noin 9 prosentissa kotitalouksista, minkä lisäksi noin 4 prosenttia tätä hitaamman yhteyden käyttäjistä koki tarvitsevansa tällaista yhteyttä. Toisaalta 21 prosenttia tällaisen huipunopean laajakaistan käyttäjistä ei ole löytänyt tarvetta näin suurelle nopeudelle.

Kuvio 3. Nykyinen ja tarpeelliseksi koettu internetliittymän nopeus.

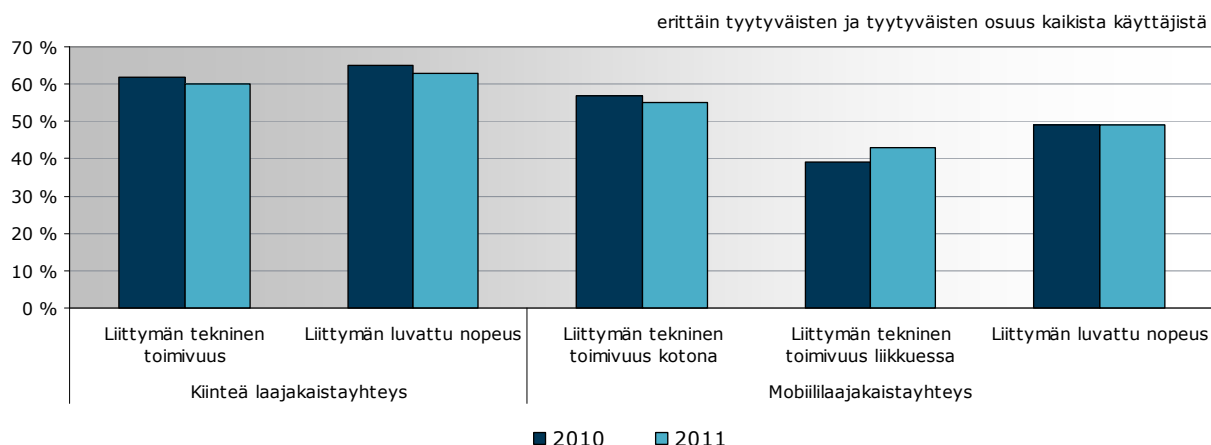
Yleisin syy mobiililaajakaistan hankkimiseen vuonna 2011 oli yhä mahdollisuus käyttää liittymää paikasta riippumatta tai jopa liikkeessa. Reilut 40 prosenttia hankki liittymänsä pääasiassa mobiliteetin vuoksi, kun vuonna 2010 osuus oli viisi prosenttiyksikköä suurempi. Vastaavasti erilaiset palvelupaketit, jonka osana mobiililaajakaista hankittiin, olivat yhä yleisemmän syynä liittymän hankintaan.

Noin 60 prosenttia matkapuhelimella mobiililaajakaistaa käyttävistä oli hankkinut liittymän mobiliteetin vuoksi. On syytä huomioda, että yhden liittymän käyttäminen useissa eri laitteissa yleistyy jatkuvasti ja tämän seurauksena jopa pöytätietokoneiden kanssa mobiililaajakaistaa käyttävät arvostavat mobiliteettia.

Pelkkä mobiililaajakaista on 28 prosentilla internettalouksista, mikä on neljä prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2010. Muut kuin pelkästään mobiililaajakaistaa käyttävät kelpuuttaisivat yhä harvemmin mobiililaajakaistan ainoaksi yhteydekseen. Kiinteän laajakaistan käyttäjistä 60 prosenttia ei omasta mielestään tulisi toimeen pelkällä mobiililaajakaistalla. Vuonna 2010 vastaava prosentti oli 48. Tällöin 16 prosenttia ei osannut sanoa tulisivatko he toimeen pelkällä mobiililaajakaistalla. Vuotta myöhemmin vastaava prosenttiluku oli kutistunut enää yhdeksään prosenttiin. Etenkin miehet ja nuoret arvioivat, että he eivät tulisi toimeen pelkällä mobiililaajakaistalla.

Kuluttajat kokevat tekniset laatutekijät sekä mobiili- että kiinteiden laajakaistaliittymien osalta erittäin tärkeiksi. Kuluttajien tyytyväisyydessä laajakaistaliittymien tekniseen laatuun on kiinteiden ja mobiililaajakaistaliittymien välillä vähäisiä eroja. Liittymän teknisen toimivuuden koetaan toteutuneen kiinteiden liittymien osalta

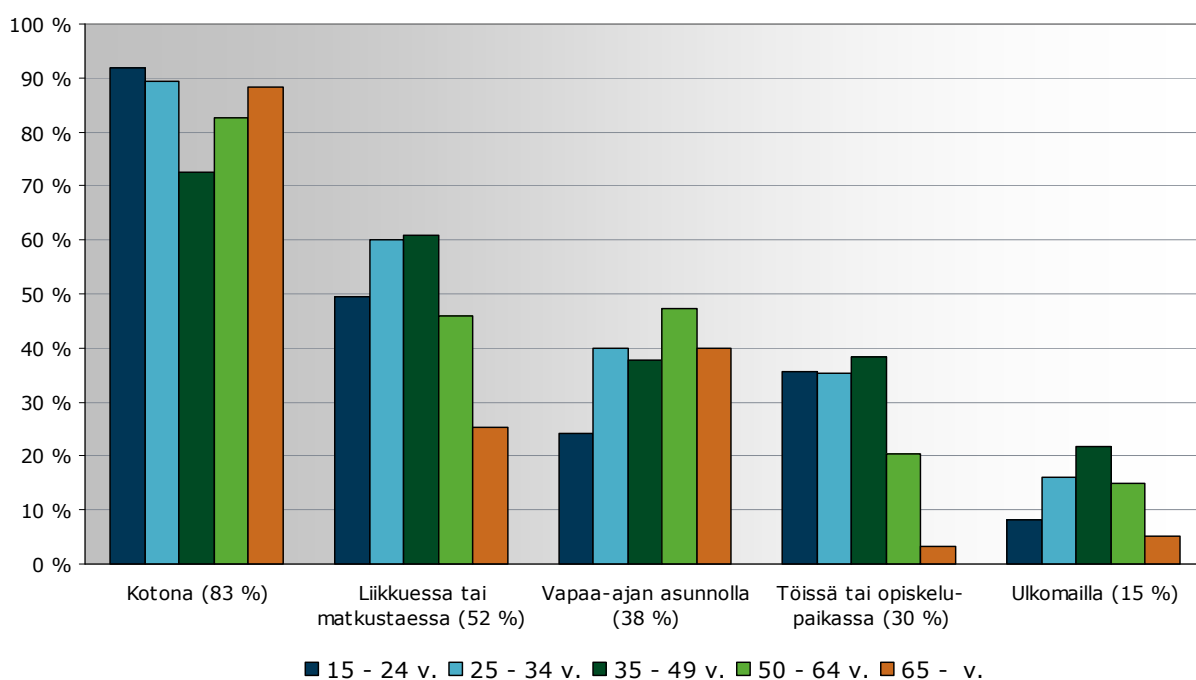
hieman paremmin kuin mobiililaajakaistan osalta. Erityisesti mobiililaajakaistan toimivuus liikkuessa voisi olla käyttäjien mielestä parempi. Tosin hienoista parannusta on tapahtunut vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna. Myös luvattu nopeus toteutuu vähän heikommin mobiililaajakaistan kuin kiinteän osalta.

Kuvio 4. Kuluttajien tyytyväisyys laajakaistaliittymän laatuun.

Mobiililaajakaistan käyttö jakaantuu useaan eri paikkaan. Valtaosa eli noin 80 prosenttia mobiililaajakaista-asiakkaista käyttää liittymäänsä kuitenkin kotona. Hieman yli puolet käyttäjistä tarvitsee liittymäänsä myös liikkuessa ja matkustaessa kotimaassa. Vapaa-ajanasunto on kolmanneksi yleisin käyttöpaikka, ja siellä mobiililaajakaistaa hyödyntää vajaat 40 prosenttia käyttäjistä. Yli viisikymmentävuotiailla vapaa-ajan asunto on toiseksi yleisin mobiililaajakaista-

tan käyttöpaikka heti kodin jälkeen. Töissä tai opiskelupaikassa yhteyttä hyödyntää lähes kolmannes ja ulkomailla 15 prosenttia mobiililaajakaistan käyttäjistä. Keski-ikäisillä kodin ulkopuolinen käyttö on muita ikäryhmiä yleisempää kodin ulkopuolella ja vastaavasti vähäisempää kotona. Naiset käyttävät mobiililaajakaistaa kotona hieman miehiä yleisemmin, kun taas miehet käyttävät sitä selvästi naisia enemmän matkustaessa ja liikkuessa.

Kuvio 5. Mobiililaajakaistaliittymän käyttöpaikat.

Laitteet

TV-talouksista 58 prosentilla oli vuoden 2011 alkupuolella tehdyn tutkimuksen mukaan käytössään yksi TV-vastaanotin. Noin 42 prosentilla TV-talouksista oli kaksi TV-vastaanotinta tai enemmän. Yleisimpiä TV-vastaanottimia olivat litteät taulutelevisiot, jollainen löytyi 70 prosentissa TV-talouksista. Erittäin yleisiä olivat edelleen kuvaputkinäyttölliset televisiot, joita oli 52 prosentissa TV-talouksista. Videotykkiä TV-ohjelmien katsomiseen käytettiin hieman yli 1 prosentissa TV-talouksista. (Lähde: Finnpanel, TV-taloudet Suomessa 1/2011)

Kotitalouksiin hankitaan vuosi vuodelta isompia televisioita, kun taas tietokoneiden osalta ruutukokojen valikoima kasvaa ja niin tavallista isommat kuin pienemmätkin näyttöruudut kasvattavat hitaasti osuuttaan. Puolet televisiotalouksien pääsiallisista televisioruuduista oli kooltaan 24" – 32", mitä on voitu ennen taulutelevisioiden yleistymistä pitää niin sanottuna normaalikokoisena ruutuna. Vastaavasti tätä isompia televisioita on jo 45 prosentissa televisiotalouksia. Pääsiallisen tietokoneen näyttöruudun koko taas asettuu 14" ja 23" välille jopa 79 prosentissa niistä kotitalouksista, joista tietokone löytyy.

Tyypillisin televisioon kytketty laite on erillinen digisovitin, jollainen oli noin 78 prosentissa TV-talouksista. DVD- tai Bluray-soitin löytyi 56 prosentista ja pelikonsoli 27 prosentista TV-talouksista. Myös videonauhurit pitävät edelleen pintansa, sillä sellainen oli kytketty televisioon noin 32 prosentissa TV-talouksista. 19 prosentilla TV-talouksista oli HD-lähetysten vastaanottamiseen tarvittava HD-viritin.

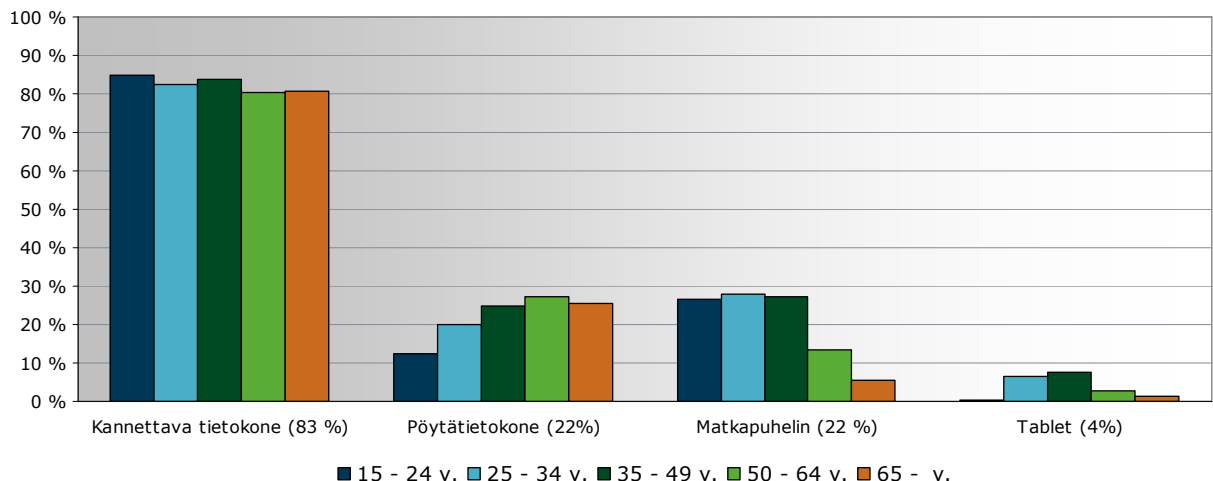
TV:n katsominen ainoastaan tietokoneen kautta on suhteellisen harvinaista, sillä ainoastaan puolella prosentilla TV-talouksista tietokone on

ainoa TV-lähetysten vastaanottoon käytettävä laite. Kuitenkin tietokonetta käytetään TV-ohjelmien katsomiseen noin 31 prosentissa TV-talouksista. (Lähde: Finnpanel, TV-taloudet Suomessa 1/2011)

Mobiililaajakaista-asiakkaista 83 prosenttia käyttää mobiililaajakaistaansa kannettavasta tietokoneesta. Pöytätietokoneesta yhteyttä käyttää 22 prosenttia, matkapuhelimesta 20 prosenttia ja tabletista neljä prosenttia. Lähes joka kolmas käyttää mobiililaajakaistaa useammasta kuin yhdestä laitteesta. Edellisenä vuonna tällaisia mobiililaajakaistakäyttäjiä oli vajaa viidennes.

Mobiililaajakaistan käyttö on lisääntynyt eniten matkapuhelimissa. Naisten mobiililaajakaistan käyttö matkapuhelimella on puolitoista kertaa suurempaa kuin edellisenä vuonna. Alle 50-vuotiaat käyttävät mobiililaajakaistaa selvästi enemmän matkapuhelimesta kuin yli 50-vuotiaat. Mobiililaajakaistaa käyttivät vuonna 2010 pöytätietokoneella eniten yli 65-vuotiaat. Vuotta myöhemmin pöytätietokoneen käyttö eri ikäryhmissä on tasoittunut ja yli 65-vuotiailla käyttö on siirtynyt enemmän kannettavaan tietokoneeseen. Tabletilla mobiililaajakaistaa käyttävät yleisimmin 25 - 49 -vuotiaat.

Kiinteän laajakaistan omistajista vajaalla 60 prosentilla on kotonaan langaton lähiverkko. Kodin sisällä kiinteää laajakaistaa voidaan siis käyttää mobiililaajakaistan tavoin. Myös matkapuhelimella pääsee lähiverkon kautta internetiin. Ikäryhmittäin tarkasteltuna lähiverkon osuus kiinteistä laajakaistatalouksista nousee loivasti nuorimmista ikäryhmistä 35 - 49 -vuotiaisiin, joiden keskuudessa osuus on jo 70 prosenttia. Vanhimmissa ikäryhmissä eli yli 50-vuotiaiden keskuudessa lähiverkon osuus putoaa jyrkästi alle 40 prosenttiin.

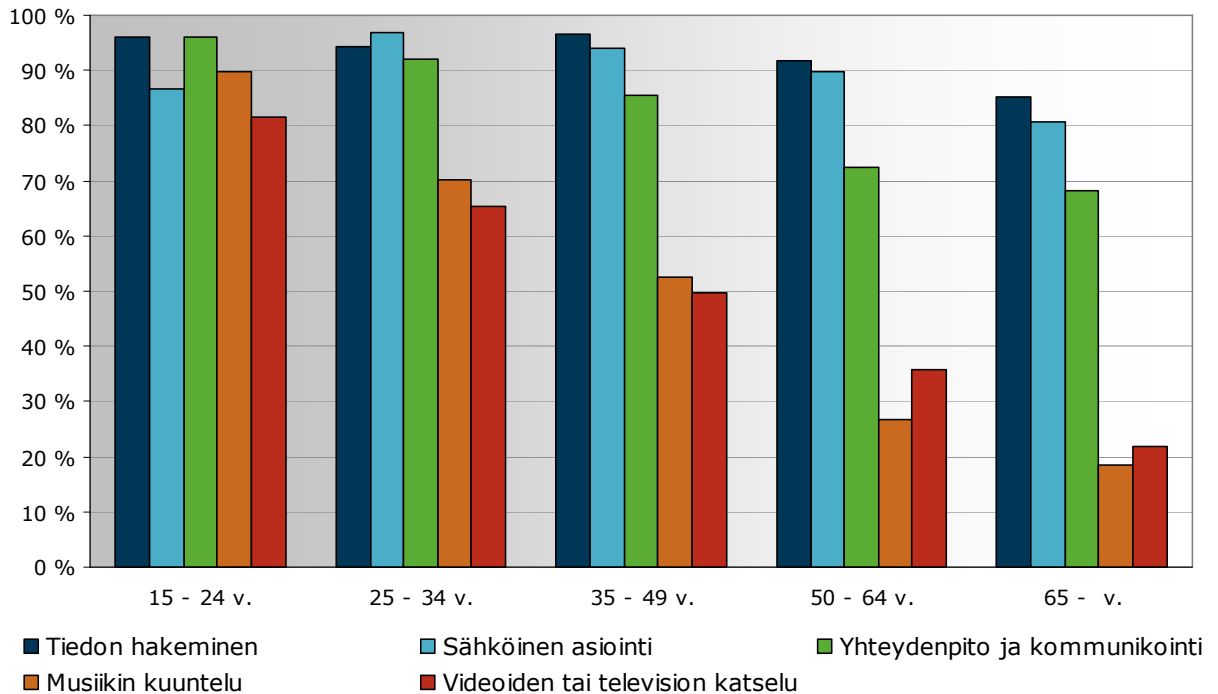
Kuvio 6. Mobiililaajakaistayhteyksien käyttäminen erilaisilla päätelaitteilla.

Viestintäpalvelujen käyttö murroksessa

Internetin palvelutarjonnan monipuolistuessa osa sen kautta käytettävistä palveluista on jo arkea suurimmalle osalle suomalaisista. Tiedon hakeminen, sähköinen asiointi ja yhteydenpito ovat yleisimpiä internetin käyttökohteita.

Tiedon hakemisessa ja sähköisessä asioimisessa ei ole juuri eroa eri ikäryhmien välillä. Sen sijaan yhteydenpitotavoissa on tilastollisesti merkittäviä eroja eri ikäryhmien välillä. Nuoremmat pitävät vanhempia enemmän yhteyttä toisiinsa internetin välineillä kuten sähköpostilla, pikaviesteillä tai foorumeilla. Toki valtaosa yli 65-vuotiaistakin on yhteydessä muihin

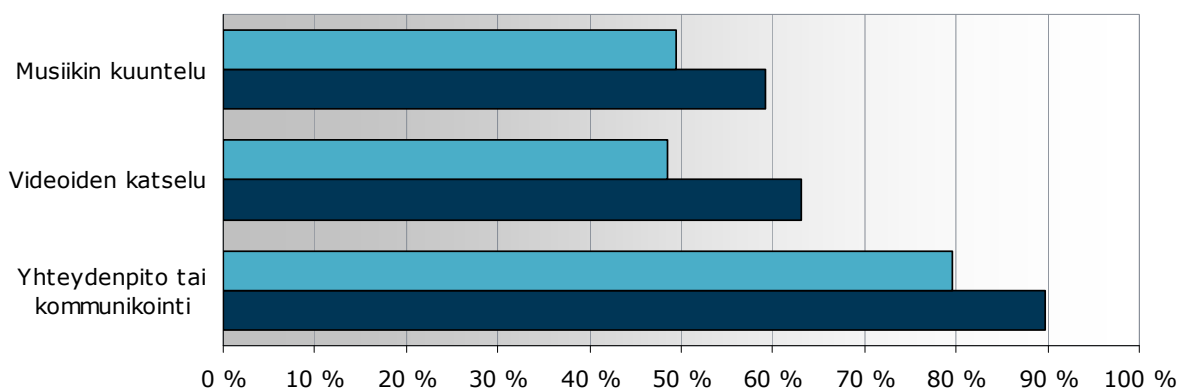
internetin välityksellä, lähinnä sähköpostilla. Nuorimman väestön keskuudessa musiikin kuuntelu sekä television ja videoiden katselu nousevat yhtä yleisiksi käyttökohteiksi kuin esimerkiksi tiedon hakeminenkin. Sekä musiikin kuuntelu että audiovisuaalisten sisältöjen katselu on taas selvästi harvinaisempaa vanhemmissa ikäryhmissä. Myös etätyössä, tietokonepelien pelaamisessa sekä ohjelmien ja isojen tiedostojen lataamisessa on sama trendi. Nuoremmat käyttävät niitä internetissä selvästi enemmän kuin vanhemmat ikäluokat. Koko väestön tasolla internetin käyttökohteissa ei ole tapahtunut suurempia muutoksia verrattuna vuoden 2010 tilanteeseen.

Kuvio 7. Internetyhteyden käyttötarkoitukset.

Toisen tarkastelukulman nettipalveluiden käyttöön tuo kun nopeaa, yli 8 Mbit/s kiinteää nettiyhteyttä käyttäviä ja toisaalta pelkkää mobiililaajakaistayhteyttä käyttäviä kuluttajia tarkastellaan erikseen. Erot käyttäjäryhmien välillä ovat suhteellisen pieniä mutta selviä. Yhtey-

denpidossa ja kommunikoinnissa, videoiden katselussa sekä musiikin kuuntelussa ero palveluja käyttävien osuudessa on 10 prosenttiyksikön luokkaa. Myös pelkkää mobiiliyhteyttä käyttävistä lähes 50 prosenttia katsoo videoita ja kuuntelee musiikkia netin kautta.

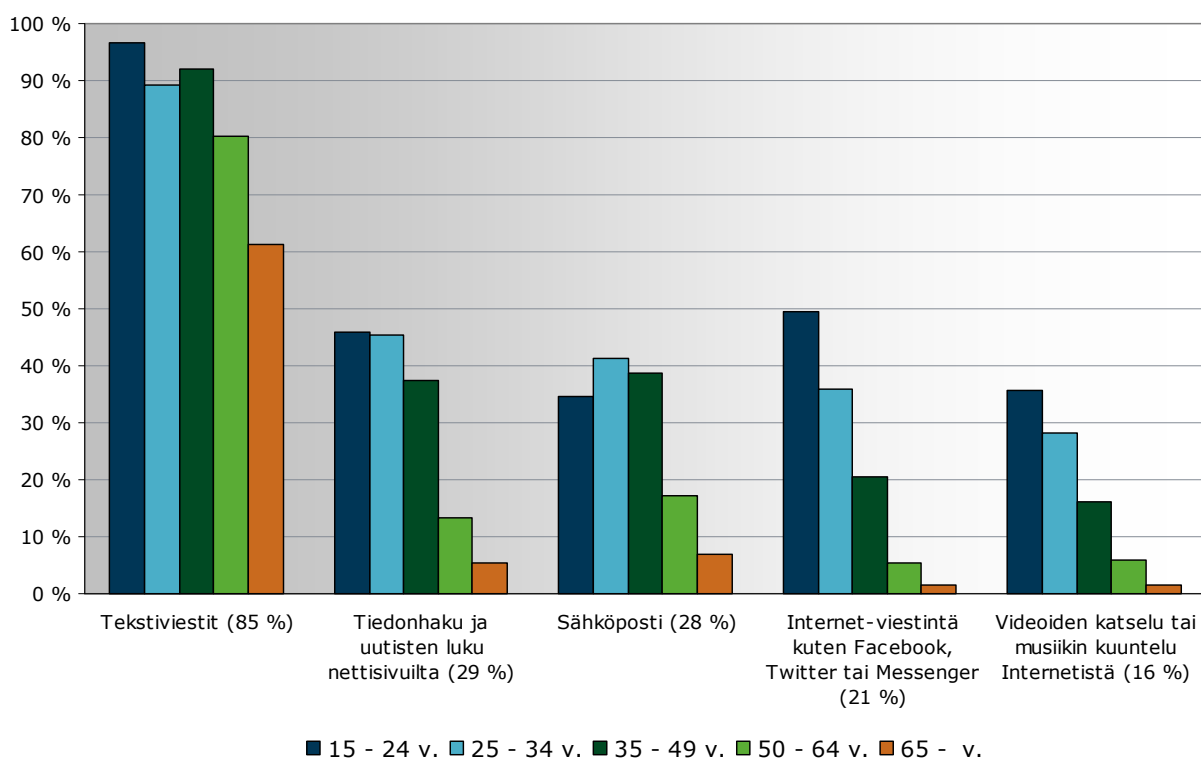

■ 8 Mbit/s tai nopeampaa kiinteää laajakaistaa käyttävät ■ Pelkkää mobiililaajakaistaa käyttävät

Kuvio 8. Liittymätyypin vaikutus internetin käyttöön.

Myös internetpalvelujen käyttö matkapuhelimesta vaihtelee hyvin selvästi ikäryhmittäin. Varsinkin internetviestintäpalvelujen käyttö laskee erittäin jyrkästi nuoremmista vanhempiin siirryttäessä. Kun 15 - 24 -vuotiaista lähes puolet käyttää esimerkiksi Facebookia tai pikaviestejä kännykästään, yli 65 - vuotiaista vain yksi prosentti viestii matkapuhelimellaan internetissä. Lähes täsmälleen samanlainen ikä-

ryhmittäinen käyttötrendi toteutuu myös musiikin kuuntelussa tai videoiden katselussa. Sähköpostin käytössä ja tiedon haussa internetistä rajapyykkinä ovat alle ja yli 50 -vuotiaat. Miehet käyttävät internetpalveluja matkapuhelimellaan naisia enemmän lukuun ottamatta internetviestintää, jota naiset ja miehet käyttävät yhtä paljon.

Kuvio 9. Matkapuhelimesta käytettävät palvelut.

Audiovisuaaliset sisällöt

Audiovisuaalisten sisältöjen katselu internetistä lisääntyy vauhdilla nuorissa ikäryhmissä. Kaikkien 15 - 65 -vuotiaiden internetin käyttäjien keskuudessa nettikatselu on yleistynyt tasaista vauhtia. Kun vuonna 2009 netin kautta televisio-ohjelmien kaltaisia sisältöjä katseli ainakin joskus keskimäärin 40 prosenttia, oli luku vuonna 2011 jo lähempänä 50 prosenttia. Muutos on kuitenkin voimakkainta nuorimmissa ikäryhmissä. 15 - 24 -vuotiaista internetin käyttäjistä reilu 70 prosenttia kertoo katsovansa av-sisältöjä netistä ainakin joskus. Sen sijaan 35 - 44 -vuotiaiden keskuudessa osuus jää keskitasoon eli noin 50 prosenttiin. 45 - 54 -vuotiaiden keskuudessa nettikatselua harrastaa vajaa 40 prosenttia ja 55 - 65 -vuotiaiden keskuudessa noin 30 prosenttia.

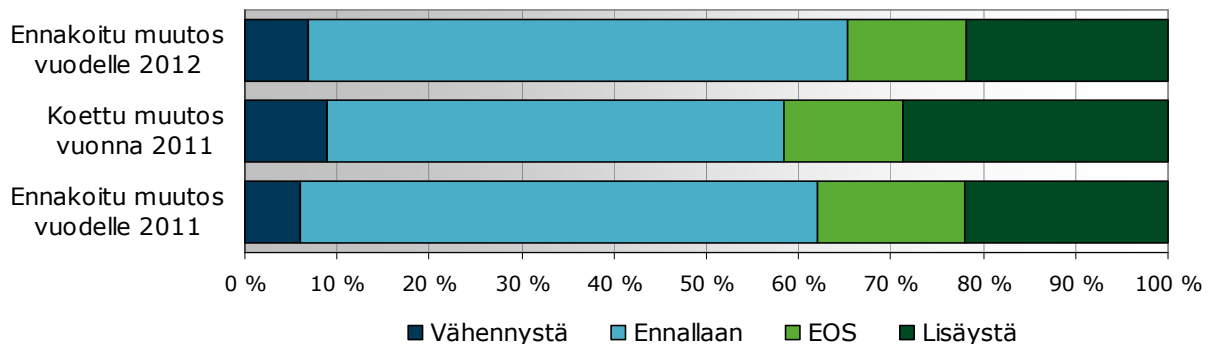
Kaikissa ikäryhmissä internetin käyttäjät arvioivat kuitenkin yhä katsovansa av-sisältöjä eniten perinteiseen tapaan televisiosta. Muihin katselulähteisiin verrattuna televisio on selvästi yleisin kaikissa muissa ikäryhmissä paitsi 20 - 24 -vuotiaiden keskuudessa. Heidän keskuudessaan erot eri välineillä tapahtuvassa katse-

lussa ovat huomattavan vähäisiä, oli sitten kyse lähetyksellisestä tai tallenteilta tapahtuvasta katselusta, netin kautta tapahtuvasta kokonaisten ohjelmien tai klippien katselusta. Tämä ikäryhmä poikkeaa myös vähäisimmällä siirretyt katselun osuudellaan muista ikäryhmistä.

Myös matkapuhelimen kautta tapahtuva tv-ohjelmien kaltaisten sisältöjen katselu on yleistynyt, ja nyt jo lähes joka kymmenes kertoo katsovansa tällä tavalla ainakin joskus. Pääosin lisäys johtuu 20 - 34 -vuotiaiden lisääntyneestä mobiilikatselusta. Tyypillisimpiä mobiilikatselijoita ovat 25 - 34 -vuotiaat.

Kaikkien 15 - 65 -vuotiaiden internetin käyttäjien kokemukset television perinteisen katselun vähentymisestä kuluneen vuoden aikana ovat suuremmat kuin mitä he ennakoivat vuotta aiemmin. Ero on suurin alle 35-vuotiaiden keskuudessa.

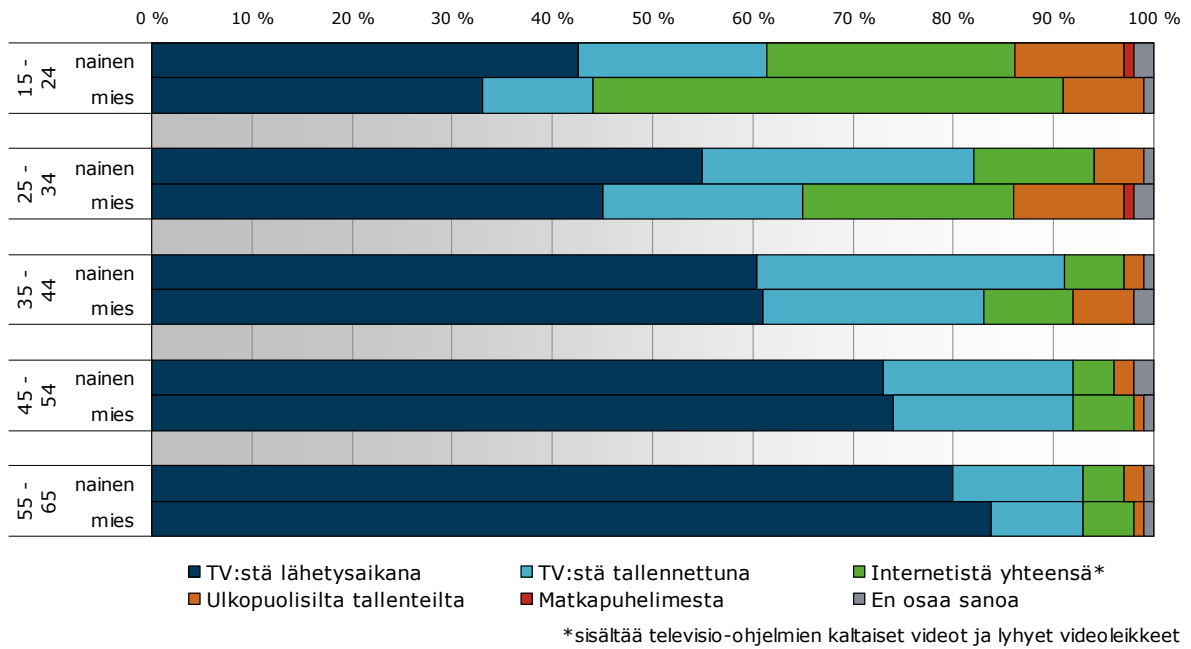
Nettikatselun ennakoitun ja koetun lisääntymisen väliset erot eivät ole aivan yhtä suuret kuin tv:n katselun vähenemisen osalta, mutta jälleen suurimmillaan nuorimmissa ikäryhmissä.

Kuvio 10. Nettikatseluun käytetyn ajan koettu ja ennakoitu muutos.

Kaikkien 15 - 65 -vuotiaiden mielestä televisio on edelleen heille tärkein tapa seurata av-sisältöjä. Ikäryhmittäiset erot ovat kuitenkin erittäin suuria: kun reilu 80 prosenttia 55 vuotta täyttäneistä pitää televisiota tärkeimpänä välineenä, niin vain reilu 40 prosenttia 15 - 19 -vuotiaista on tätä mieltä. 20 - 24 -vuotiaista vain vajaa 40 prosenttia pitää televisiota tär-

keimpänä välineenä. Erityisesti nuoret miehet poikkeavat muista ryhmistä: alle 25-vuotiaille miehille tärkein väline on TV:n sijaan internet, jos tarkastellaan sekä kokonaisten ohjelmien että videoklippien katselua. Joka viides tästä ryhmästä pitää videoklippien katsomista tärkeimpänä tapana seurata av-sisältöjä.

* sisältää televisio-ohjelmien kaltaiset videot ja lyhyet videoleikkeet

Kuvio 11. Tärkeimmät välineet seurata AV-sisältöjä

TV:n katselu perinteiseen tapaan on sitä tärkeämpi AV-sisältöjen seuraamistapa, mitä vanhemmasta ikäluokasta on kysymys. Ainoastaan 17 prosenttia yli 55-vuotiaista ilmoitti tärkeimmäksi AV-sisältöjen seuraamisen välineeksi jonkin muun kuin lineaarisen TV-katselun.

Kahden nuorimman ikäryhmän keskuudessa kokonaisten ohjelmien nettikatselu mainitaan toiseksi useimmin tärkeimmäksi katselutavaksi. Muissa ikäryhmissä toiseksi tärkeimmäksi katselutavaksi mainitaan tv-ohjelmien katsominen jälkikäteen tallennettuna. Jälkimmäinen katselutapa korostuu 25 - 45 -vuotiaiden naisten keskuudessa.

Uusien katselutapojen yleistymisen esteet

Yleisimmin mainitut nettikatselun esteet - vähäinen kiinnostus, ruudun koko tai äänen laatu ja ohjelmien etsimisen vaivalloisuus - eivät vaihtele kovin paljon eri ikäryhmien välillä. Sen

sijaan liittymän hitaus häiritsee sitä enemmän mitä nuoremmista katsojista on kysymys. Tietokoneen huono sijainti kodissa on erityisesti 25 - 44 -vuotiaiden mielestä nettikatselua estävä tekijä.

Yleisimpinä mobiilikatselun esteinä mainitaan näytön koko tai äänen laatu sekä vähäinen kiinnostavuus. Nuorimmassa ikäryhmässä, 15 - 19 -vuotiaiden keskuudessa palvelun maksullisuus nousee kuitenkin aivan omaan luokkaansa käytön esteenä. Hinta on tärkeä tekijä vielä seuraavassakin ryhmässä eli 20 - 24 -vuotiaissa. 55 - 65 -vuotiaat puolestaan kertovat käyttävänsä matkapuhelintaan vain perusviestintään eli soittamiseen ja tekstiviestien lähettelyyn.

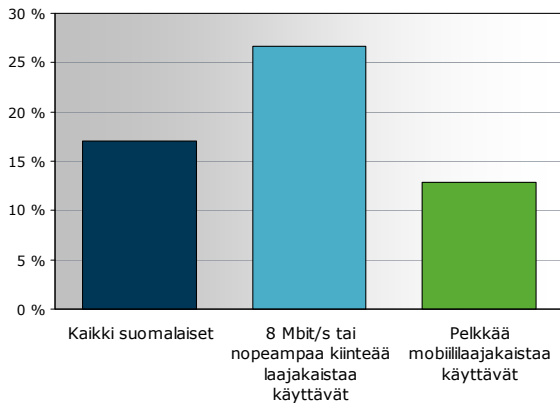
Kun talouden pääasiallisen tietokoneen näyttö on vähintään 24", lisääntyy AV-sisältöjen katselu netin kautta huomattavasti. Lyhyitä videoklippejä tosin katsellaan pienemmiltäkin näytöiltä yhtä usein kuin kokonaisia ohjelmia suurilta näytöiltä.

Erlaisia AV-sisältöjä internetistä katsovien osuus				
	Kaikki vastaajat	Tietokoneen näyttöruudun koko		
		<14"	14" - 23"	23"<
TV-ohjelmien kaltaisia videoita	48 %	48 %	46 %	63 %
Lyhyitä videoleikkeitä	64 %	64 %	63 %	74 %

Taulukko 1. Näytön koon vaikutus nettikatseluun.

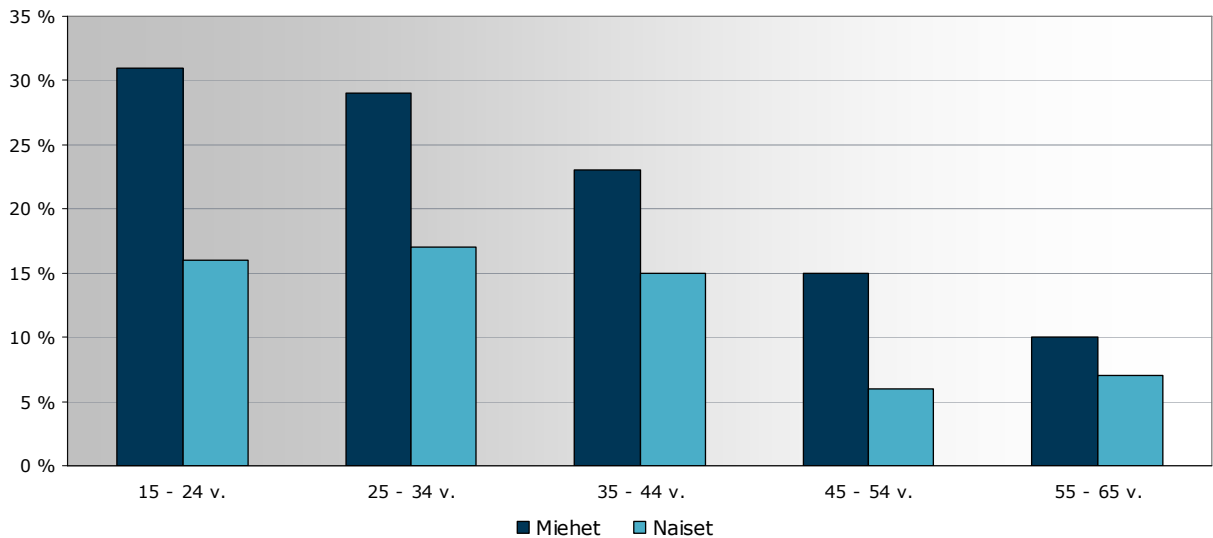
Nettisisällöstä maksaminen

Neljä prosenttia suomalaisista ilmoitti maksavansa erikseen internetin palveluista kuten sähköisistä lehdistä tai peleistä, ja lisäksi 13 prosenttia suomalaisista voisi maksaa kyseisistä palveluista. Yhteensä 17 prosenttia suomalaisista siis katsoo, että palveluista maksaminen on heille mahdollinen vaihtoehto. Selkeä enemmistö, 81 prosenttia, ilmoitti että ei maksaisi kyseisistä palveluista.

Kuvio 12. Osuus käyttäjistä joka maksaa tai voisi maksaa nettipalveluista.

Nopeaa kiinteää laajakaistaa käyttävistä keskimääräistä huomattavasti useampi, yli neljän-

Kuvio 13. AV-sisältöjä ostaneiden osuus kaikista netin kautta AV-sisältöjä katsovista.

Uutisten seuraaminen

Uutisten seuraamistapojen muutokset heijastavat merkittävästi viestintäpalveluiden käytön murrosta. Ihmiset seuraavat uutisia lähinnä neljästä kanavasta: televisiosta, painetuista sanomalehdistä, radiosta ja internetistä. Internet, joka on viimeisin tulokas ihmisten uutisnä-län ruokkijana, on vuosi vuodelta kasvattanut

nes, ilmoitti maksaneensa tai voivansa maksaa kyseisistä nettipalveluista. Pelkkää mobiililaajakaistaa käyttävien joukossa maksuhalukkuus on sen sijaan keskimääräistä pienempi. Ikäryhmätarkastelussa 15 - 24 -vuotiaat ovat maksaneet muita ikäluokkia enemmän kyseisistä palveluista, ja he ovat myös muita valmiimpia maksamaan niistä. Yhteensä 30 prosenttia kyseisestä ikäluokasta ilmoitti maksavansa tai voivansa maksaa näistä palveluista. Ikäryhmittäin tarkasteltuna maksuhalukkuudessa ei ole tapahtunut vuodessa juuri muutosta.

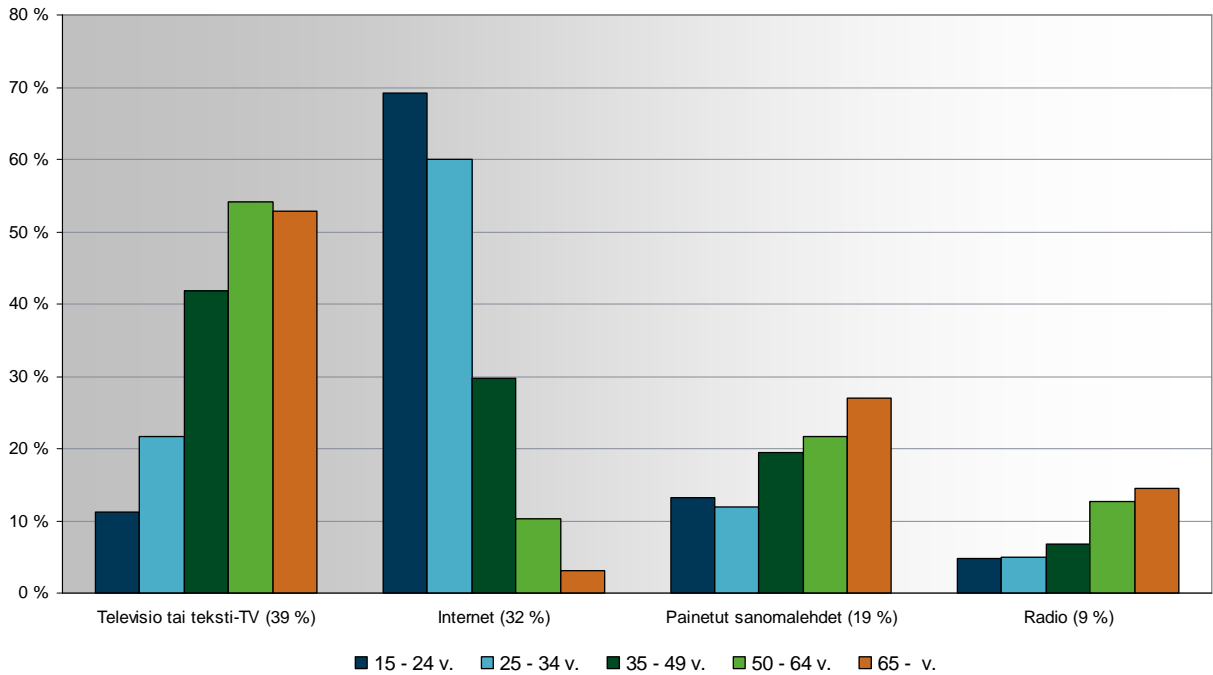
Maksullisten AV-sisältöjen hankkiminen internetistä on melko harvinaista. Kun 74 prosenttia 15 - 65 -vuotiaista internetin käyttäjistä ilmoitti katsovansa jotain AV-sisältöjä internetin kautta, niin näistä 17 prosenttia kertoi ostaneensa joskus katsomiaan AV-sisältöjä. Ostamisella tarkoitetaan tässä esimerkiksi elokuvan katseluoikeuden hankkimista ja katsomista internetin kautta.

AV-sisältöjen ostaminen internetin kautta on selkeästi sukupuolesta, mutta myös jossain määrin iästä riippuvainen. Innokkaimpia sisältöjen ostajia ovat 15 - 44 -vuotiaat miehet. 55 - 65 -vuotiaiden keskuudessa maksullisten nettisisältöjen ostaminen on harvinaisinta eikä sukupuolten välillä ole enää suurta eroa.

osuuttaan suomalaisten tärkeimpänä uutiskanavana muiden medioiden menettäessä osuuttaan. Toistaiseksi televisio on kuitenkin säilyttänyt asemansa suomalaisten tärkeimpänä uutiskanavana. Internet seuraa kuitenkin jo toisena, ja sen taakse ovat jääneet painetut sanomalehdet ja radio.

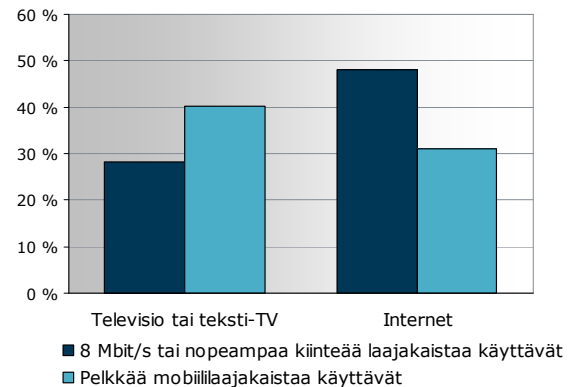
Alle 35-vuotiaille suomalaisille internet on ehdottomasti seuratuin uutiskanava, ja se on edelleen lisännyt merkitystään viime vuoteen verrattuna. 15 - 24 -vuotiaista lähes 70 prosenttia sanoo, että internet on eniten vapaaajalla seurattu uutisten lähde. Vastaavasti 25 - 34 -vuotiaista internet on seuratuin 60 prosentille. Näiden ikäluokkien jälkeen internetin

käyttö uutiskanavana putoaa jyrkästi. Yli 34-vuotiaille televisio on selvästi seuratuin uutiskanava. Yli 50-vuotiaiden keskuudessa sanomalehti nousee toiseksi ja radio kolmanneksi seuratuimmaksi uutiskanavaksi. Sen sijaan internet on tässä ikäryhmässä vain harvoin eniten seurattu uutislähde.

Kuvio 14. Eniten seuratut uutiskanavat.

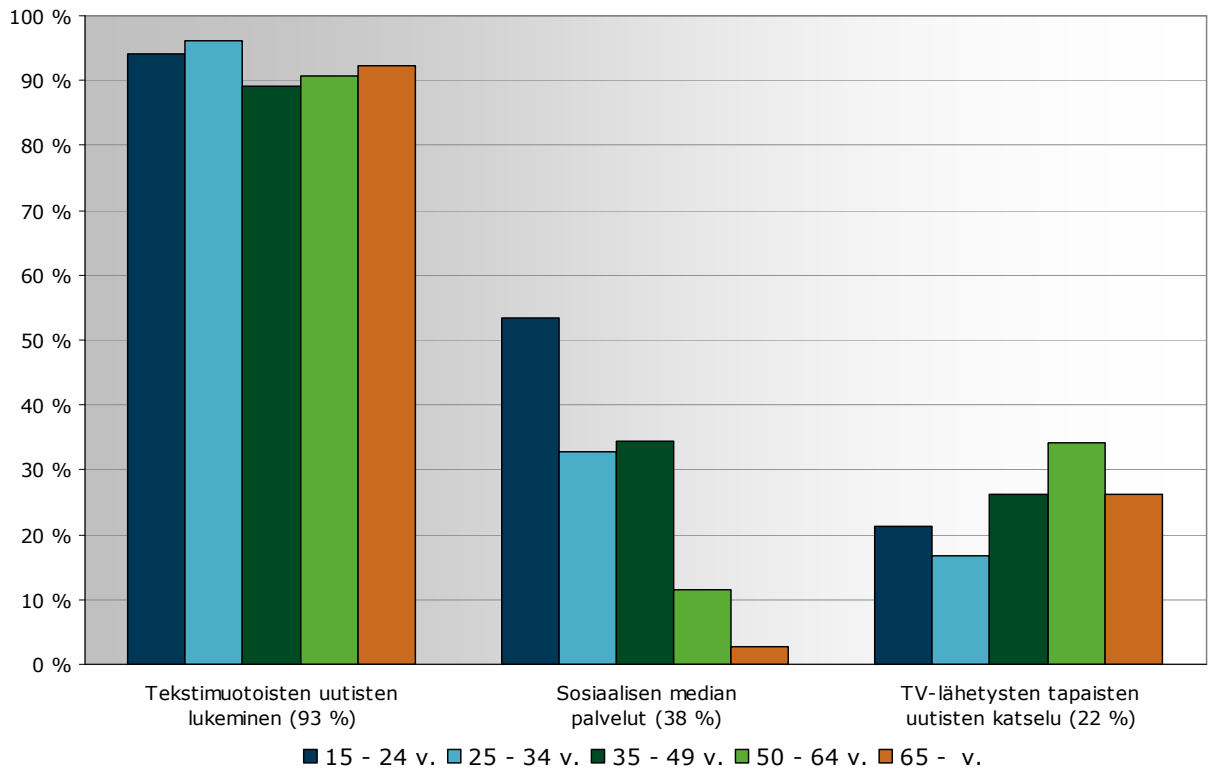
Nopeiden kiinteiden internetyhteyksien ja mobiililaajakaistayhteyksien käyttäjien uutislähteet poikkeavat jonkin verran toisistaan. Nopean kiinteän internetyhteyden käyttäjistä lähes puolelle internet muodostaa seuratuimman uutiskanavan, kun taas mobiililaajakaistan käyttäjillä vastaava osuus jää alle kolmasosan. Vastaavasti mobiilikäyttäjät seuraavat uutisia enemmän television kautta. Mobiilikäyttäjät edustavat uutisten seuraamisen suhteen keskivertokäyttäjäkuntaa, sillä hitaiden kiinteiden yhteyksien käyttäjillä television merkitys uutiskanavana korostuu vielä voimakkaammin.

Kuvio 15. Internetliittymätyyppin vaikutus uutisten seuraamiseen.

Uutisia pääasiassa internetistä seuraavista henkilöistä yli 90 prosenttia seuraa internetuutisia tekstimuodossa. Tekstimuotoisia uutisia ovat esimerkiksi sanomalehtien tai tv-kanavien verkkosivut kuten hs.fi tai mtv3.fi. Seuraavaksi tärkein internetin uutislähde on sosiaalisen median palvelut kuten Facebook ja Twitter. Naisille sosiaalisen median palvelut ovat sel-

västi tärkeämpi uutislähde kuin miehille. Naisista lähes puolet pitää sosiaalista mediaa tärkeänä uutislähteenä ja miehistä vain vajaa kolmasosa. Aivan nuorimmalle ikäryhmälle sosiaalisen palvelut ovat myös hyvin tärkeä uutiskanava, sillä lähes 60 prosenttia heistä pitää niitä tärkeänä tapana seurata uutisia.

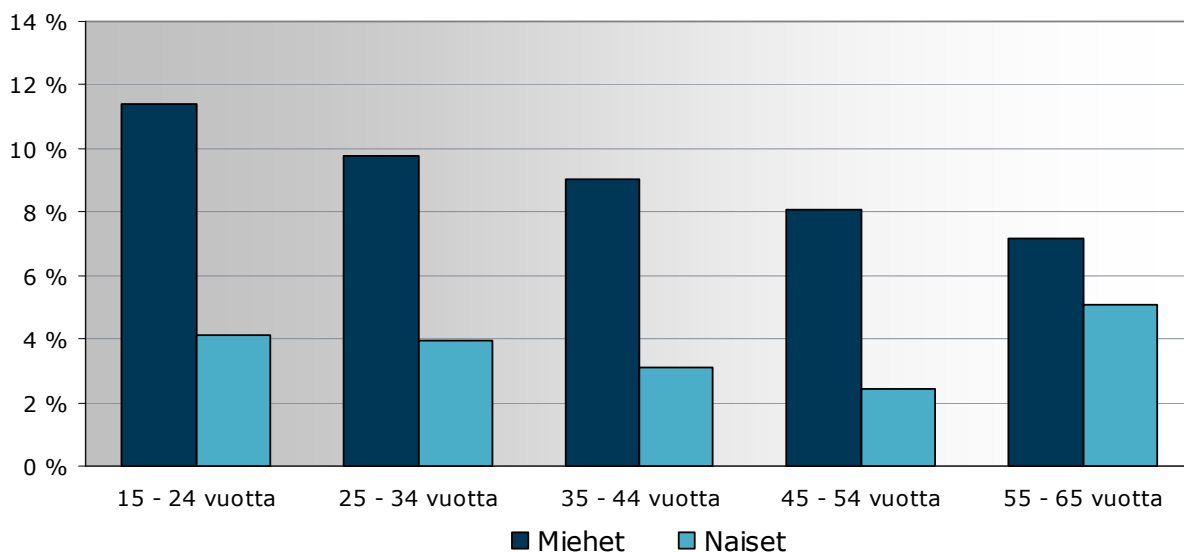

Kuvio 16. Uutisten seuraaminen internetistä.

Audiovisuaalisten uutislähetysten päivittäisessä seuraamisessa televisio on vielä huomattavasti internetiä tyypillisempi väline. Kaikissa ikäluokissa uutisia seurataan TV:n kautta päivittäin enemmän kuin internetin kautta. Ikäryhmittäin tarkasteltuna erot ovat kuitenkin suuret: kun 45 vuotta täyttäneistä vähintään 70 prosenttia seuraa uutisia päivittäin televisiosta, on vastaava osuus 15 - 24 -vuotiaiden keskuudessa vain reilut 20 prosenttia. Miehet seu-

raavat uutisia tv:stä kaikissa ikäryhmissä säännöllisemmin kuin naiset, ja suurimmillaan erot ovat 25 - 44 -vuotiaiden keskuudessa.

Uutislähetysten katselu internetistä ei erottele ikäryhmiä yhtä voimakkaasti. Sen sijaan kaikissa ikäryhmissä sukupuolten väliset erot ovat suuret lukuun ottamatta iäkkäintä, 55 vuotta täyttäneiden ryhmää, jossa ero tasaantuu huomattavasti.

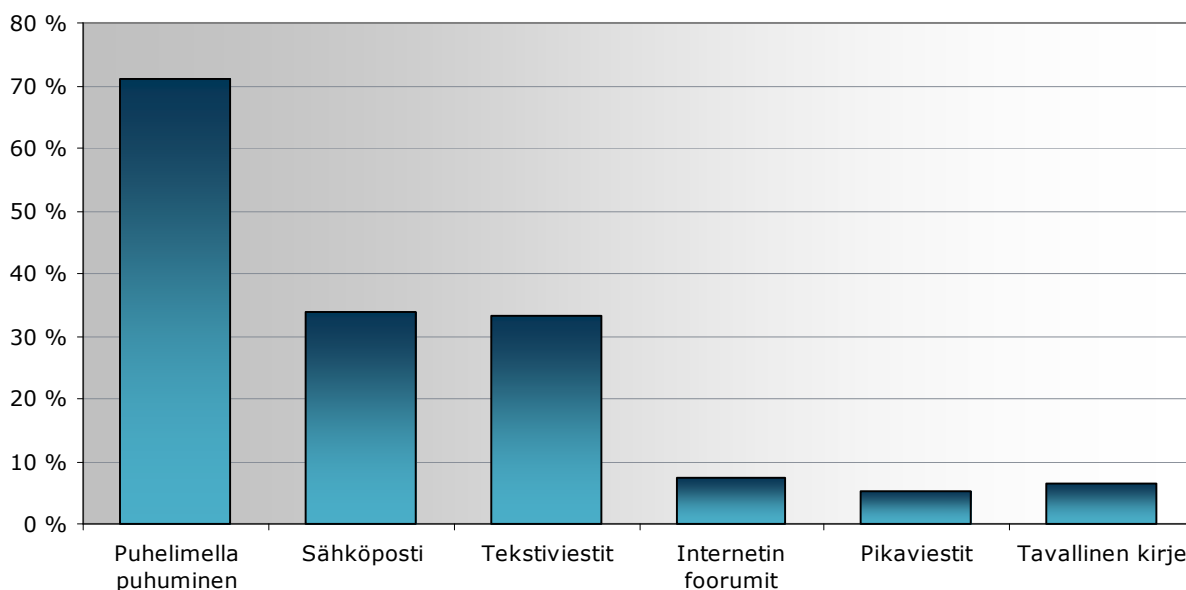
Kuvio 17. Audiovisuaalisten uutislähetysten päivittäinen seuraaminen.

Yhteydenpitotapojen merkitys

Verrattaessa viestintäpalvelujen merkitystä suomalaisille henkilökohtaisen viestinnän välineinä on puhelimella puhuminen selvästi tärkein tapa pitää yhteyttä. Noin 70 prosenttia suomalaisista ei tulisi toimeen ilman mahdollisuutta keskustella puhelimen välityksellä. Tämän jälkeen seuraavaksi tärkeimpinä yhteydenpitotapoina tulevat varsin tasavahvoina sähköposti ja tekstiviesti. Noin kolmasosa sanoo että ilman niitä ei voisi olla. Ikäryhmittäiset erot ovat melko huomattavia. Nuorimmas- sa 15 - 24 -ikäryhmässä tultaisiin muita useammin toimeen ilman puhelimen puheominaisuutta, ja tekstiviestit ovat sähköposteja tärkeämpiä. Internetin foorumit, tavallinen kirje

ja pikaviestimet ovat harvoille suomalaisista niin tärkeitä, etteivät he tulisi toimeen ilman niitä. Kuitenkin alle 50 -vuotiaista kymmenesosa sanoo, ettei tulisi toimeen ilman internetin foorumeita ja 15 - 24 -vuotiaista 15 prosenttia ei taas tulisi toimeen ilman pikaviestejä. Yli 65 -vuotiaista 99,6 prosenttia elää hyvin ilman pikaviestejäkin. Sen sijaan 10 prosenttia yli 65 -vuotiaista ei voisi olla ilman kirjeitä yhteydenpidon välineenä.

Kun verrataan viestintätapojen merkityksiä edelliseen vuoteen, puheen ja kirjeen merkitys on jonkin verran vähentynyt. Sen sijaan sähköpostin, tekstiviestin, internetin foorumien ja pikaviestien merkitys on hivenen noussut.

Kuvio 18. Viestintätavat joita ilman käyttäjät eivät tulisi toimeen.

Yhteydenpitotavat internetissä

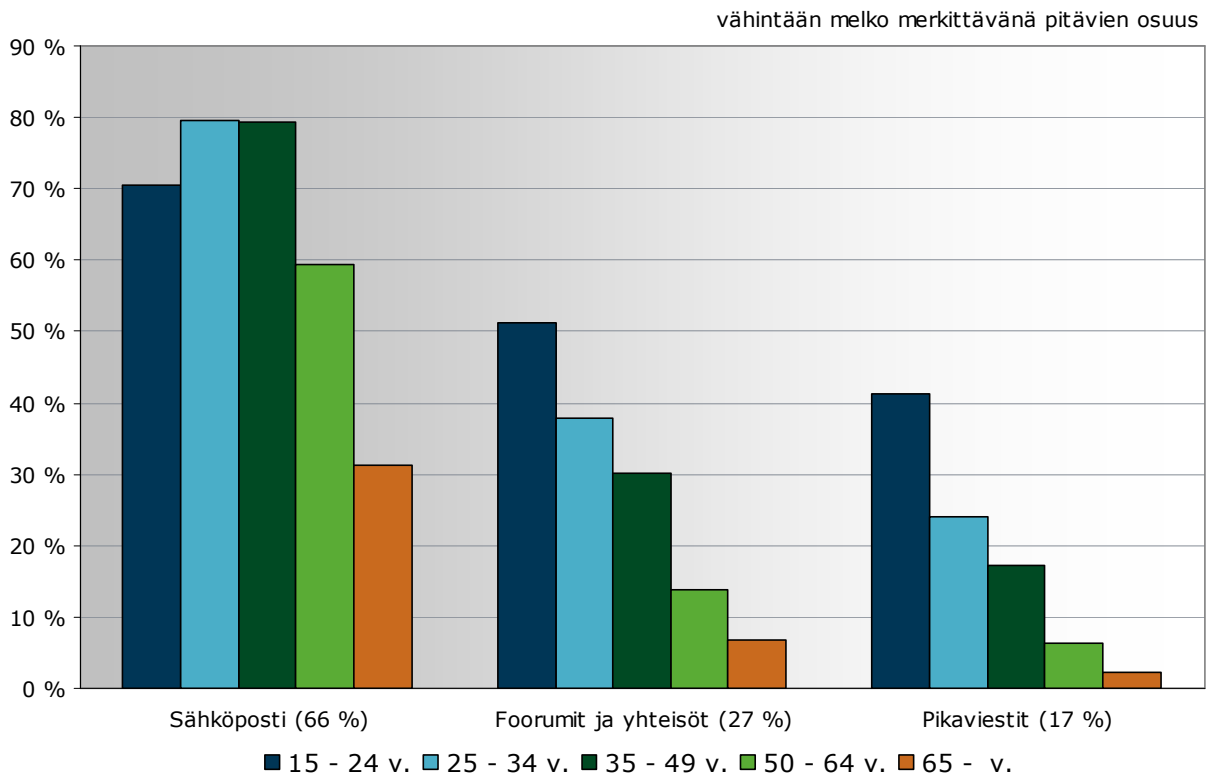
Viestintäpalvelujen käytön murros näkyy selvästi myös internetin yhteydenpitotavoissa. Ikäryhmittäin voidaan havaita jyrkkiäkin eroja, siinä miten merkittävänä näitä yhteydenpitotapoja pidetään tai miten aktiivisesti niitä käytetään.

Internetin yhteydenpitotapojen merkityksiä kysyttiin kaikilta vastaajilta neliportaisella asteikolla: Niin merkittävä, että ette oikeastaan voisi olla ilman; melko merkittävä; ei kovin merkittävä; sekä tuskin lainkaan merkittävä.

Internetin foorumien ja pikaviestien merkitys on aivan toista luokkaa nuorimmissa 15 - 24 -vuotiaiden ikäryhmässä kuin yli 50 vuotiailla.

15 - 24 -vuotiaista noin puolet pitää internetin foorumeita vähintään melko merkittävänä ja samassa ikäryhmässä noin 40 prosenttia pitää pikaviestejä vähintään melko merkittävänä. Yli 50 -vuotiaille pikaviestit on enää alle 5 prosentille melko merkittävä viestintätapa.

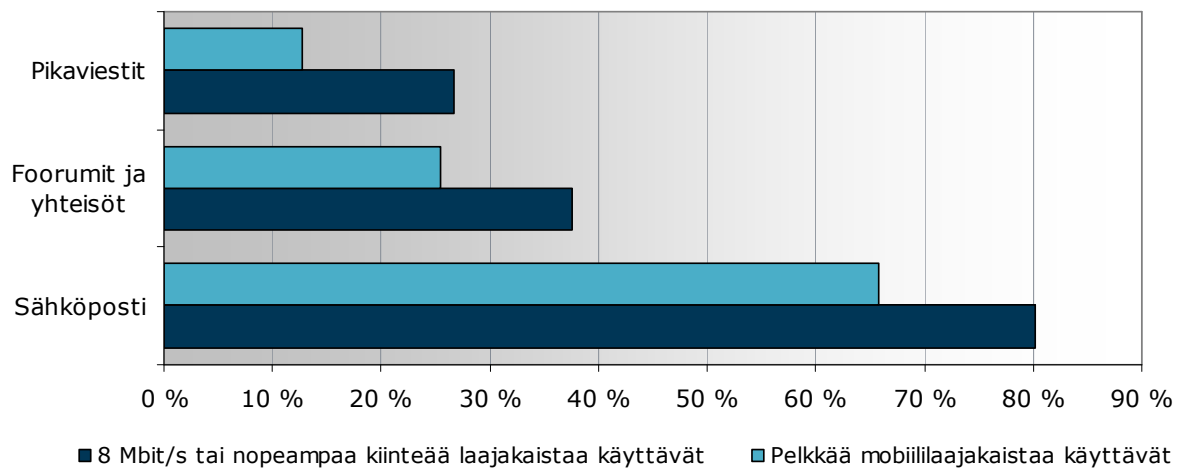
Internetin viestintätavoista sähköpostin merkitys ei kuitenkaan putoa niin jyrkästi kuin foorumeiden ja pikaviestien. Sähköposti on ollut vallitseva viestintätapa varsin pitkään ja näin ollen omaksuttu hyvin vanhemmissakin ikäryhmissä. Sähköpostia pitää vähintään melko merkittävänä yli 70 prosenttia alle 50 -vuotiaista. Yli 50 -vuotiailla sähköpostin merkitys vähenee, mutta yli 65 -vuotiaistakin kolmasosalle sähköposti on vähintään melko merkittävä viestintäväline.

Kuvio 19. Internetin yhteydenpitotapojen koettu merkitys ikäryhmittäin.

Nopean kiinteän laajakaistayhteyden käyttäjät pitävät internetin kautta tapahtuvia yhteydenpitotapoja merkittävämpinä kuin pelkän mobiililaajakaistayhteyden käyttäjät. Erityisen suuri ero on pikaviestieissä, joita pitää merkittävänä yli 25 prosenttia nopean kiinteän laajakaistan käyttäjistä ja vain hieman yli 10 prosenttia

pelkän mobiililaajakaistan käyttäjistä. Pikaviestien merkitys pelkän mobiililaajakaistan käyttäjille on pieni myös verrattuna kaikkiin suomalaisiin. Muiden internetin kautta tapahtuvien yhteydenpitotapojen merkityksessä pelkkää mobiililaajakaistayhteyttä käyttävät ovat kaikkien suomalaisten keskiarvon tuntumassa.

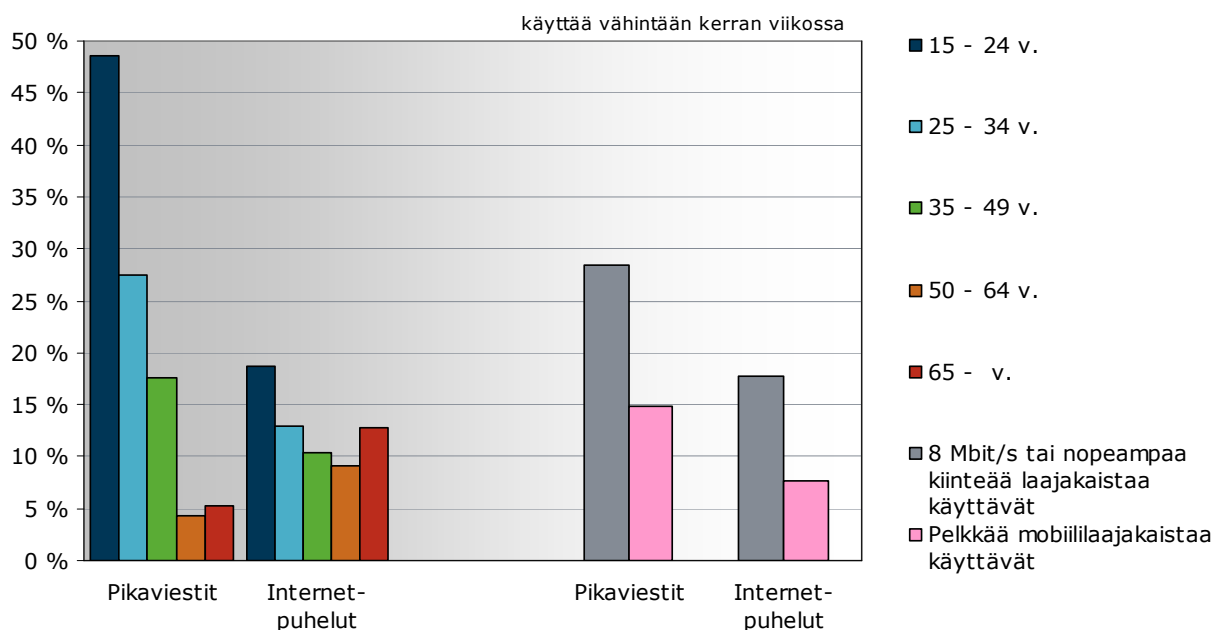

Kuvio 20. Internetliittymätyypin vaikutus yhteydenpitotapoihin.

Internet-puhelujen ja pikaviestien käytön useutta kysyttiin kaikilta niiltä, joilla on internet käytössään. Tässä prosenttiosuuksiin on laskettu mukaan ne, jotka vastasivat käyttävänsä näitä palveluja päivittäin tai viikoittain. Internetpuheluissa ei ole kovin suuria eroja ikäryhmittäin tarkastelussa. Internetpuhelujen käyttö vähenee loivasti vanhempiin ikäryhmiin mentäessä, mutta nousee taas vanhimmissa yli 65-vuotiaiden ikäryhmässä. Sen sijaan pikaviestien käytössä nuoret ovat vanhempia ikäryhmiä selvästi aktiivisempia. Nuorimmissa ikäryhmässä eli 15 - 24 -vuotiaista pikaviestejä käyttää vähintään viikoittain noin 50 prosenttia internetin haltijoista. Yli 50 -vuotiaista pikaviestejä käyttää enää noin 5 prosenttia, joilla on internet käytössään.

On merkille pantavaa, että nuorimmissa 15 - 34 -ikäryhmissä pikaviestien käyttö on yleisempää kuin internetin puhepalvelujen ja vanhemmissa yli 50 -ikäryhmissä internetin puhepalvelujen käyttö on yleisempää kuin pikaviestien käyttö.

Selvästi suurempi osuus yli 8 Mbit/s kiinteän laajakaista omistajista käyttää viikoittain sekä internet-puheluja että pikaviestejä kuin pelkän mobiililaajakaistayhteyden käyttäjistä. Internet-puheluissa palvelua viikoittain käyttävien osuus on yli kaksinkertainen ja pikaviesteissä hieman vajaa kaksinkertainen. Osuudet pelkän mobiililaajakaistan käyttäjien joukossa ovat myös kaikkien internet-käyttäjien vastaavia osuuksia pienemmät.

Kuvio 21. Internetpuhelujen ja pikaviestin käyttäminen.

Viestintävirasto

Yhteystiedot

PI 313

Itämerenkatu 3A

00181 Helsinki

puh. 09 69 661

fax. 09 6966 410

www.ficora.fi